

Att undervisa om arbetslivet på engelska

en lärarhandledning från Arena Skolinformation

Om handledningen och engelska i arbetslivet

Den här lärarhandledningen är producerad av Arena Skolinformation, en del av Arenagruppen, i nära samarbete med ett antal fackförbund. Den kan med fördel användas tillsammans med våra andra utbildningsmaterial och filmer om arbetsliv och arbetsmiljö.

Handledningen vänder sig till dig som vill arbeta med temat arbete och arbetsliv i undervisningen i engelska. Den riktar sig främst till lärare i engelska på gymnasiet men kan även användas i andra ämnen och skolformer.

Engelska används i stor utsträckning på arbetsplatser i Sverige. För att kunna ta aktiv del i arbetslivet är det därför viktigt att kunna förstå talad och skriven engelska samt att kunna uttrycka sig i tal och skrift på engelska på ett sätt som är passande för ett yrkessammanhang.

I handledningen hittar du övningar i att förstå talad och skriven engelska och i att skriva och samtala på engelska. Den innehåller även ett urval av texter, ljudklipp och filmer, förslag på hur ni kan jobba vidare med frågor om arbetsliv och arbetsmiljö samt kopplingar till aktuella ämnesplaner.

Alla övningarna i handledningen är tänkta att genomföras på engelska.

Övningar om att söka jobb

Mitt drömjobb

Denna övning kan genomföras antingen som en skrivuppgift eller som en muntlig presentation.

Tänk dig fem år framåt i tiden och försök göra en så realistisk bild som möjligt av en dag på jobbet.

Var jobbar du?

Vilka arbetsuppgifter har du?

Vilka är dina kollegor?

Hur tar du dig till jobbet?

Hur är arbetstiderna?

Hur är arbetsmiljön?

Finns det fackföreningar på arbetsplatsen?

Vilka frågor jobbar de med?

Trivs du på jobbet? Varför, varför inte?

Vad är det bästa med ditt jobb?

Vad är det sämsta med ditt jobb?

Skriva cv och personligt brev

1. Se avsnittet *Hur du skriver ett cv* i serien *Hej hej Sverige* på Urplay (5 min. på engelska).
2. Gå in på arbetsformedlingen.se och klicka på cv, personligt brev och intervju. Klicka på engelska så får du upp mallar och tips på upplägg för hur du skriver ett cv och ett personligt brev på engelska.
3. Använd Platsbanken på Arbetsförmedlingens webbplats för att söka efter jobbannonser på engelska. Välj ett jobb du skulle kunna tänka dig att söka.
4. Skriv ett cv och ett personligt brev på engelska som passar till jobbet.
5. Låt någon annan läsa och ge feedback.

Anställningsintervju

1. Se avsnittet *Formal English* i serien *English hacks* på Urplay (7 min. på engelska).
2. Tänk att du ska gå på en intervju för jobbet du skrev en ansökan till i övningen ovan. Intervjun kommer att hållas på engelska. Förbered dig för intervjun med hjälp av *Tips before the job interview* som finns på arbetsformedlingen.se.
3. Genomför en fiktiv jobbintervju två och två. Turas om att vara arbetsgivare och sökande. För tips på intervjufrågor på engelska använd *Common interview questions* som finns på arbetsformedlingen.se.
4. Prata om hur det kändes att vara intervjuare och intervjuad.

Fler övningar om jobbsökande och anställningsintervjuer finns i spelet *Anställa eller anställas* på arbetslivskoll.se.

Övningar om att läsa, höra och förstå engelska

Lyssna på nyheter på engelska

1. Låt eleverna lyssna på varsitt nyhetsinslag.

Du kan lyssna på engelska nyheter på till exempel

A. Radio Sweden, (sverigesradio.se/radiosweden)

– nyheter om Sverige på engelska.

B. Newsreel world

(urplay.se/serie/230702-newsreel-world)

– nyheter på engelska från olika engelsktalande länder.

2. Sammanfatta programmet med egna ord.

3. Välj ut de viktigaste orden och gör en ordlista.

4. Tänk ut en diskussionsfråga utifrån artikeln/programmet.

5. Presentera för varandra i mindre grupper eller helklass.

Läs artiklar om forskning om arbetslivet

1. Gå in på forte.se/en/article/ Där hittar du olika korta artiklar på engelska om aktuell forskning om arbetslivet.

2. Låt eleverna välja varsin artikel att sammanfatta med egna ord och presentera för resten av gruppen.

Se filmer om arbetslivet i olika länder

1. Se en eller flera av filmerna om arbetsvillkoren i olika länder som finns på

www.uniontounion.org/fackliga-roster (1 min.).

2. Diskutera filmerna med strukturen EPA, Enskilt Par Alla. Eleverna får först tänka själva, sedan prata i par, och till sist lyfter läraren några saker i helklass.

Förslag på samtalsfrågor

Vem är det som intervjuas?

Vad handlar filmen om?

Vad känner ni till om det aktuella landet sen tidigare?

Vad verkar vara de största skillnaderna mellan situationen i Sverige och det aktuella landet?

Jämför statistik om olika länder

Denna övning kan genomföras i helklass eller som grupparbete.

1. Gå in på gapminder.org och klicka på *animation data*.

2. Välj några faktorer som ni tycker är intressanta, till exempel lagstiftning om sexuella trakasserier i arbetslivet, arbetslöshet, medellivslängd eller bnp per capita.

3. Välj några länder som ni vill jämföra och någon tid under de senaste 200 åren som ni vill titta närmare på.

4. Diskutera vad diagrammet visar och vilka tänkbara orsaker som finns till detta.

Se film om diskriminering och diskutera

1. Se avsnittet *Vad är diskriminering* i serien *Hej hej Sverige* på Urplay (5 min. på engelska).
2. Diskutera filmen med strukturen EPA, Enskilt Par Alla. Eleverna får först tänka själva, sedan prata i par, och till sist lyfter läraren några saker i helklass.
3. På Diskrimineringsombudsmannens engelska webbsida finns mer information om diskriminering (www.do.se/choose-language/english).

Förslag på diskussionsfrågor

Vad är diskriminering?

Vad krävs för att man ska våga påpeka fel och brister på en arbetsplats?

Vad är det bästa att göra om du eller någon annan blir illa behandlad på arbetsplatsen?

Vad har chefen för ansvar?

Vilka orsaker finns det till att det uppstår diskriminering?

Vad kan göras på en arbetsplats för att motverka diskriminering?

Vad kan göras i samhället för att motverka diskriminering?

Övningar om att skriva engelska

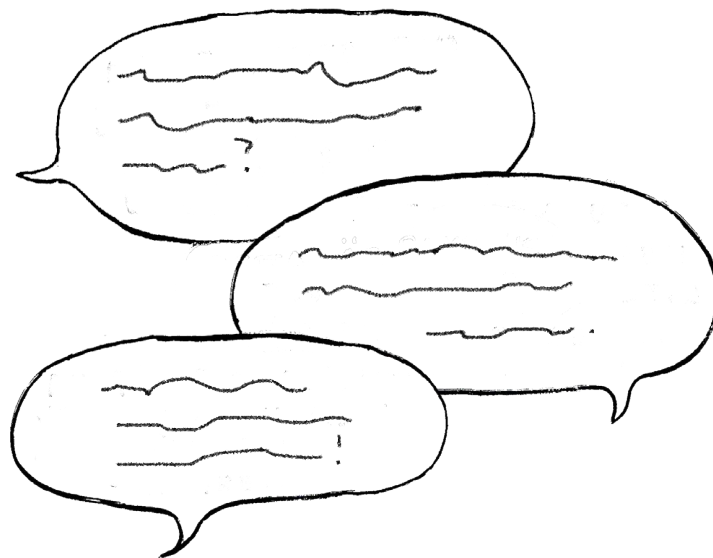
Skriv en text om den svenska arbetsmarknaden

Skriv en faktatext som förklarar hur den svenska arbetsmarknaden fungerar för en engelsktalande publik.

Saker som kan tas upp:

- Vad ska du tänka på när du söker ett jobb?
- Olika anställningsformer
- Hur löner sätts
- Lagar och regler
- Arbetsmiljö
- Kollektivavtal
- Fackföreningar.

På arbetslivskoll.se finns en ordlista som du kan använda, där vanliga ord om den svenska arbetsmarknaden förklaras på engelska.

Skriv en argumenterande text på engelska

I en argumenterande text ska du ta ställning och argumentera för eller mot något. Det är viktigt att du inte bara tycker något i största allmänhet; din argumentation ska bygga på fakta.

Förslag på struktur för en argumenterande text

1. Rubrik

Tydligt påstående för eller emot.

2. Bakgrundsinformation

Kort redogörelse för vad som sagts om frågan tidigare.

3. Åsikt

Presentera din åsikt tydligt så att läsaren förstår vad du har för ståndpunkt i frågan. Den argumenterande texten ska sedan handla om de argument du lägger fram för att visa att du har rätt.

4. Argument för

Redogör för dina argument, var noga med att lägga in relevanta fakta samt presentera dina argument ur olika synvinklar så att argumentationen blir så stadig som möjligt. Redogör för dina källor.

5. Argument emot

Redogör för de motargument som kan finnas i frågan, resonera kring hur du kan visa att dessa inte stämmer, plocka isär argumenten så att din ståndpunkt blir starkare.

6. Avslutning

Sammanfatta din ståndpunkt och de starkaste argumenten, gör en kort och tydlig avslutning där ditt resonemang får en tydlig slutkläm.

Förslag på ämnen för argumenterande text

Förkorta arbetstiden.

Höj pensionsåldern.

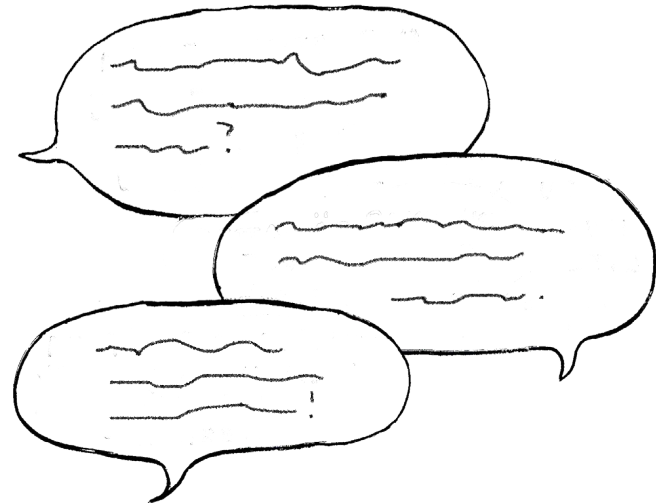
Sveriges arbetsmarknad är inte jämställd.

Plattformsföretag bör ta större ansvar för dem som arbetar åt dem.

Gå bara på restauranger som har kollektivavtal.

Ny teknik skapar stress i arbetslivet.

Ny teknik gör arbetsmiljön bättre.

Skriv en nyhetsartikel på engelska

En nyhetsartikel är en faktatext som beskriver något som har hänt så sakligt och objektivt som möjligt. Den består av rubrik, ingress och huvudtext. Rubriken ska på ett tydligt och lockande sätt sammanfatta textens innehåll för läsaren. Ingressen består av två–tre meningar som sammanfattar texten och svarar på frågorna vem, var och när. Huvudtexten ska ge ett utförligt svar på de journalistiska frågorna vad, var, vem, när, hur och varför. Händelsen ska beskrivas så utförligt som möjligt för läsaren, och det kan även finnas intervjuer med människor med anknytning till händelsen. Journalisten ska sakligt beskriva vad som hänt och bör undvika att värdera. Däremot kan personer som intervjuas framföra åsikter. Om det finns olika åsikter bör dessa vara representerade. En nyhetsartikel kan även referera till tidigare händelser, beslut eller texter som berör ämnet.

Förslag på arbetsordning för nyhetsartikel

1. Välj händelse.
2. Tänk på mottagaren och vad den vill veta om händelsen.
3. Samla material.
4. Skriv huvudtexten.
5. Skriv rubrik och ingress.
6. Lägg in bilder, faktarutor och diagram.
7. Be om feedback på texten.

Förslag på idéer för nyhetsartiklar

Gör intervjuer med folk i skolan om vad de vill jobba med i framtiden.

Besök en arbetsplats och intervju folk där om hur de trivs på arbetsplatsen.

Intervju en äldre släkting om hur arbetslivet förändrats under dennes livstid.

Läs en rapport från Arbetsmiljöverkets webbplats om till exempel rapporterade arbetsskador.

Kolla på Arbetsförmedlingens webbplats vilka lediga jobb som finns i din kommun.

Gå in på din kommuns webbplats och ta reda på statistik över till exempel utbildningsnivå, medelinkomst och arbetslöshet.

Översätt serie

På arbetslivskoll.se hittar du de tecknade serierna *En serie om arbetsmiljö* och *A-Ö om arbetslivet*. I den tillhörande lärarhandledningen finns förslag på diskussionsfrågor och övningar om att göra egna serier som kan genomföras på engelska. Ni kan även testa att översätta serierna till engelska.

Illustration av Julia Balke och Sofia Lucas ur materialet *En serie om arbetsmiljö*.

Övningar i att tala engelska

Prata om en bild

Denna övning handlar om att komma igång med pratandet och värma upp i små steg för att avdramatisera inför mer avancerade talövningar. Använd bilderna som finns i lärarhandledningen *Retorik om arbetslivet* på arbetslivskoll.se.

1. Dela ut en slumpvis bild till varje elev.
2. Dela upp eleverna två och två och låt dem berätta om sin bild för varandra. Låt dem först berätta om bilden utan att visa den för den andre.
3. Låt eleverna skriva ned några stödord om sin bild och tänka ut en inledning och en avslutning. Denna förberedelse bör endast vara några minuter.
4. Låt dem sedan berätta om bilderna i sina par igen och sedan diskutera om det blev någon skillnad mellan de olika gångerna de pratade.
5. Låt alla elever berätta om sin bild i helgrupp. Här är det bra att alla får sitta ned på sin plats så att det blir avdramatiserat att prata inför hela klassen.
6. Låt eleverna reflektera över hur de upplevde övningen. Först i paren och sedan i helgrupp.

Argumentera för ett förslag

1. Välj ett förslag från listan nedan eller hitta på ett eget. Tänk på att det är lättare att argumentera *för* något än emot, till exempel hellre för en ren cafeteria än mot kvarglömda koppar. Det är också lättare att få med sig folk om du avgränsar dig, till exempel hellre ”sänkt pris på bussbiljetter i vår kommun” än ”rädda miljön”.
2. Tänk ut de tre bästa argumenten för ditt förslag. Försök ha med både ethos-, logos- och pathos-argument.
3. Rangordna dina argument och bestäm vilket som är det bästa, det näst bästa och det sämsta.
4. Tänk ut det bästa motargumentet mot ditt förslag.
5. Förbered en muntlig presentation enligt följande modell:
 - a) ditt näst bästa argument
 - b) ditt sämsta argument
 - c) det bästa motargumentet mot ditt förslag
 - d) ditt bästa argument.
6. Håll presentationerna för varandra. Låt publiken säga vilka argument som de lyssnade mest på.

Tips på förslag att argumentera för

Köp ett pingisbord till skolcafeterian.

Inför kortare sommarlov.

Inför sex timmars arbetsdag.

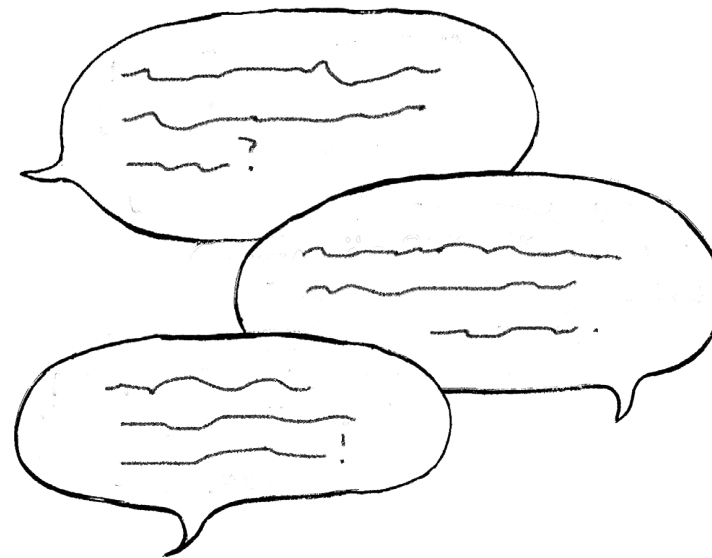
Bojkotta företag med dåliga arbetsvillkor.

Handla Fairtrade-märkta varor.

Inför flera månader i föräldraförsäkringen som är reserverade för den ena föräldern.

Höj lönerna för personal inom vård och skola.

Löneskillnader är bra och bör öka.

Så kan ni jobba vidare

På arbetslivskoll.se hittar ni bl.a. följande material som passar bra om ni vill jobba vidare med teman kring arbetsvillkor och arbetsmiljö:

- De tecknade serierna *A–Ö om arbetslivet* och *En serie om arbetsmiljö* med tillhörande lärarhandledning
- Filmerna *Vanliga frågor och svar del 1 och 2* med tillhörande lärarhandledning
- Filmen *Gigekonomin* med tillhörande lärarhandledning
- Rollspelen *Förhandlarna*, *Loppet* och *Anställa eller anställas*.

Illustration av Sofia Lucas från serien *A–Ö om arbetslivet*.

Kopplingar till ämnesplaner

Engelska (Gy 11)

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet engelska ska syfta till att eleverna utvecklar språk- och omvärldskunskaper så att de kan, vill och vågar använda engelska i olika situationer och för skilda syften.

Eleverna ska ges möjlighet att utveckla förståelse av livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används.

I undervisningen ska eleverna få möta talad och skriven engelska av olika slag samt få sätta innehållet i relation till egna erfarenheter och kunskaper. Eleverna ska ges möjlighet att interagera i tal och skrift samt producera talat språk och olika texter, på egen hand och tillsammans med andra, och med stöd av olika hjälpmedel och medier.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla

- förståelse av engelska i tal och skrift
- förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i tal och skrift
- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang
- förståelse av kulturella och sociala förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används.

Centralt innehåll

Engelska 5 kommunikationens innehåll

- aktuella och bekanta ämnesområden, även med anknytning till samhälls- och arbetsliv och till elevernas utbildning
- åsikter, tankar och erfarenheter samt relationer och etiska frågor
- aktuella händelser, sociala och kulturella företeelser och förhållanden samt värderingar i olika sammanhang och områden där engelska används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper.

Engelska (Gy 25)

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet engelska ska syfta till att eleverna utvecklar språk- och omvärldskunskaper så att de kan, vill och vågar använda engelska i olika sammanhang och syften.

Undervisningen ska dra nytta av omvärlden för kontakter, upplevelser och kunskaper. Genom undervisningen ska eleverna utveckla förståelse av livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella förhållanden i olika sammanhang och delar av världen där engelska används.

Genom undervisningen ska eleverna utveckla sin förståelse av engelska i tal och skrift (reception) samt sin förmåga att formulera sig och samspela med andra i tal och skrift med anpassning till syfte, mottagare och sammanhang (produktion och interaktion).

Undervisningen i ämnet engelska ska ge eleverna förutsättningar att utveckla:

- Förståelse av engelska i tal och skrift.
- Förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i tal och skrift.
- Förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.
- Förståelse av kulturella och sociala förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används.

Centralt innehåll

Engelska nivå 1 kommunikationens innehåll

- aktuella och bekanta ämnesområden, även med anknytning till samhälls- och arbetsliv och till elevernas utbildning
- åsikter, tankar och erfarenheter samt relationer och etiska frågor
- aktuella händelser, sociala och kulturella företeelser och förhållanden samt värderingar i olika sammanhang och områden där engelska används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper.

Du hittar alla våra material om arbetsliv och arbetsmiljö på arbetslivskoll.se

© Arena Skolinformation 2024

Text: Staffan Kahn

Grafisk form: Simon Karlsson

arenaskolinformation